

Izhaja v Trstu
vsak petek od 5. pop.
Rokopisi se ne vračajo. Ne frankovana pisma se ne sprejemajo.
Uradništvo in upravljalstvo
ul. del Lavatolo št. 1, I.
Telefon 18-67.

NARODNI DELAVEC

Posamezne števe se prodajajo po 6 stot.
Inserati se računajo na milimetre v širskosti na kolone, in sicer po 8 stot. za vsaki mm. Za več nego 10kratno objavo pa po dogovoru. Narodnik na celo leto K 4.—; za pol in četrt leta razmerno.

Glasilo „Narodne delavske organizacije“ in „Zveze jugoslovanskih železničarjev“.

III. redni občni zbor NDO.

V soboto, dne 8. t. m., se je vršil v gledališki dvorani Narodnega doma III. redni občni zbor NDO. Z ozirom nato, da vlada ni potrdila novih pravil, se je vršil občni zbor po starih pravilih.

Otvoril je občni zbor predsednik NDO, tov. dr. Josip Mandić, pozdravil v lepem številu navzoče tovariše ter zlasti odposlanca pripravljalnega odbora na Voloskem, tov. Juvana in Vahtarja, in nato v kratkih besedah očrtal delovanje NDO v poteklem letu. Poudarjal je, da sicer NDO v poteklem letu ni dosegla tako velikih uspehov, kakor je bilo želeto, a se vendar mora trditi, da je vkljub težavnim razmeram dosegla marsikaj koristnega za narodno delavstvo. Navaja tudi nekaj vzrokov ki so zadrževali NDO v njenem delovanju, o čemer bo pa itak natančneje govorilo tajnikovo poročilo. Pozivlja članstvo, da pazno zasleduje poročila, društvenih funkcionarjev, nakar preide takoj k drugi točki dnevnega reda, tajniškemu poročilu.

Nato je podal strokovni tajnik tovariš Ekar sledeče

tajniško poročilo.

V odsotnosti društvenega tajnika naj podam jaz poročilo o delovanju N. D. O. v preteklem, tretjem, poselnem letu.

Tekom poteklega poselnega leta so se izvršile v NDO dalekosežne izpremembe, ki so imele velik vpliv na ves razvoj društva. Mnogo jih je bilo, ki so vplivale v resnici blagodejno, a bilo jih je tudi takih, da je imela NDO vsled njih občutno škodo. Zato tudi vsebuje letošnje tajniško poročilo tuptam kako točko, ki ni ravno najugodnejša, a v zvezi s tem pa morem poudarjati, da smemo biti s poteklim letom splošno zadovoljni. Zato naj pa tudi že takoj v uvodu svojega poročila izjavim, da je NDO po zaslugi zavednega narodnega delavstva v Trstu in povsod, kjer je zastavila s svojim delovanjem, dosegla svoj namen, da ima tudi v poteklem letu izkazati v zvezi s težavnimi razmerami vendar le še kolikortoliko napredka, da je s svojim prizadevanjem v obrambo pravic in koristi našega narodnega delavstva tudi letos upravičila svoj obstoj in v precejšnji meri tudi nade, katere je stavilo vanjo narodno delavstvo. NDO. stoji danes v naši jugoslovanski javnosti kot branik pravic in koristi narodnega našega delavstva proci vsem in vsakomur, ki bi kazal voljo kršiti te pravice in oškodovati te koristi. In taka, kakoršna je izšla NDO iz delavstva samega, taka je ostala delavstvu v poteklem poselnem letu, taka mu hoče ostati i v bodoče, prosta vsakega politično-strankarskega vpliva. boreča se le za stanovske, razne koristi narodnega delavca, prepustajoča druge, po njenih pravilih ji ne pripadajočim posle drugim, v to poklicanim činiteljem. Njena „politika“ je bila in bo — politika kruha za jugoslovanskega delavca na njegovih jugoslovanskih domačih, rodnih tleh. V tej in edino v tej smeri se je vršilo delovanje NDO v poteklem poselnem letu, vi tovariši pa sodite, ali je bilo to delovanje pravo ali n.

Predno preidem na specialno razpravo o posameznih dogodkih, uspehih in neuspehih tekom III. poselnega leta, dovolite, da odgovorim na vprašanje, da-li je NDO tudi od lanjskega občnega zbora naprej stopnjevalno dosegla ono višino, ki ki smo si je lansko leto želeli. Resnici in društveni zgodovini na ljubo bodi odgovorjeno, da nam ravnokar zaključeno društveno leto ni prineslo onega napredka, onih uspehov, kakor je bilo pričakovati. Vzroki so različne narave. Dotakniti se hočem le glavnih.

Nepobitno dejstvo je, da je v minulem letu gospodarska depresija imela za posledico brezposelnost v tako obilni meri, kakor še nikdar prej. To stanje stradanja se je preneslo na organizacijo Blagajna je to najbolj občutila.

Dne 24. oktobra t. l. se je osnovala „Zveza Jugoslovanskih Železničarjev“. NDO, katera je z vsemi silami podpirala to ustanovitev in doživela zadošč-nje, da cvetoča „Z eza“ šteje danes čez 1000 trdno organiziranih železničarjev, je morala na drugi strani doživeti bridko izgubo na lastnem telesu, ko je vsled osnovanja ZJŽ prestopilo iz NDO v ZJŽ do 450 redno plačujočih železničarjev, tvorečih dotedaj posebno skupino v okvirju N. D. O.

Na razvoj NDO tekom minulega leta je včasih nepovolno delovala neprimerna sestava društvenega odbora, sestavljenega na lanjskem občnem zboru. Dasi je bilo pri vseh odbornikih zapaziti hvalevredno zanimanje za usodo NDO in jim gre zato vsaka čast, vendar niso mnogi zbog svojih pokličnih in osebnih razmer mogli stalno sodelovati pri vodstvu NDO. Vsled tega je vse breme zunanjega in notranjega delovanja sionelo na ramah dveh oz. treh oseb. Nesreča je hotela, da je v drugi polovici meseca marca t. l. nevarno obolel naš predsednik tov. dr. Mandić. Vsled njegove bolezni, ki ga je odtegovala organizaciji skoraj skozi tri mesece, je ostal neizveden marsikateri načrt.

Neugodno je vplivala na razvoj naše organizacije tudi splošna desorganizacija delavstva v Trstu. Razdori v drugih delavskih organizacijah so vzbudili v tržaškem delavstvu nekako nezaupanje do organizacije sploh, in to je tudi kolikor toliko, dasiravno popolnoma neupravičeno, vplivalo tudi na našo NDO

Žalibog se je našlo tudi v našem narodu samem ljudi, ki so skušali škodovati organizaciji z izkrivljanjem dejstev, z obrekovnim pisarjenjem po časopisu in to — saj je bil njihov namen: fortiter caluminiari, semper aliquid haeret (le krepko opravlja mo, nekaj se bo že prijelo) — je morda vplivalo na tega ali onega, da se ri tako krepko oklenil NDO, kakor so to storili njegovi tovariši, ki imajo za take nasprotnike le, kar je edino pravo, zaničevanje.

Bilo bi še drugih vzrokov, ki so ovirali uspešnejši razvoj NDO. v preteklem letu, a jih ne navajam tu. Morda pa se jih dotaknem pri posameznih točkah svojega poročila.

Preidem naj torej k podrobnostim svojega poročila.

Odbor.

Na II. rednem občnem zboru, ki je bil sklican na 10. oktobra 1909 in se je nadaljeval potem dne 22. oktobra istega leta, so bili izvoljeni v osredni društveni odbor sledeči tovariši: kot predsednik tov. dr. Josip Mandić, kot odborniki pa tovariši: Kranjc F., Ferluga Ivan, dr. Andrejčič Ant., Turk Ant. ml., Podreka Karl, Pegan Leopold, Mislej Ivan, Slavec Vladislav, Prosenec Ivan, Pečar Ivan, dr. Brnčič Fran, dr. Rybař Otokar; kot namestniki pa Bras Iv., Terčon Jos., Krečič Ant., in Gustinčič Martin

Odbor se je v svoji prvi seji konstituiral takole: I. podpredsednik Kranjc, II. podpredsednik Ferluga, I. tajnik dr. Andrejčič, II. tajnik Turk, I. blagajnik Podreka, II. blagajnik Pegan, ostali pa odborniki oz. namestniki

Med letom je vsled preselitve iz Trsta izstopil iz odbora tov. dr. Andrejčič, vsled lastne odpovedi pa g. dr. Rybař.

Odbor je imel v minulem letu 34 rednih in 17 izrednih sej. Ako primerjamo z lanskim letom (53), ste bili dve manj. Poleg sej, katerih so se obravnavale društvene zadeve, sta se pa v preteklem letu vršila tudi dva izredna občna zbora v svrhu izprem mbe glavnih pravil, organizacijskega štatuta in izpremembe pravil podpornih zakladov.

Društvenemu odboru je stal na strani kot izvrševalni organ

društveni urad,

ki je bil letos kolikor toliko razbremenjen, ker so kot vplačilni uradi članskih prispevkov poslovale tudi krajevne skupine pri sv.

Jakobu, v Rojanu in Škednju. Vendar pa je imel društveni urad še obilo posla i z vplačili in izplačili, ekspedicijo društvenih odposiljatev, katerih po številu ni bilo malo, saj je čista poština znašala letos okrog 200 K, kar je z ozirom nato da so se izločili iz društva železničarji, gotovo visoka svota. Poleg tega je društveni urad podajal članom vsakovrstne informacije, pojasnila, nasvete itd. Nameščena sta bila v društvenem uradu tov. Zadnik kot uradnik in tov. Zabrič kot društveni sluga. Z mesecem februarjem pa se je v društvu osnovalo strokovno tajništvo in se poverilo meni kot strokovnemu tajniku, kateri podam o delovanju strokovnega tajništva svoje posebno poročilo. Pripomniti je tu, da ima NDO svoje društvene prostore tudi pri sv. Jakobu v hiši „Del. kons. društva“, kjer je je ob enem sedež vseh skupin šentjakobskega okraja.

Odseki.

Izvolili so se tudi v NDO razni odseki, ki naj bi podpirali delovanje osrednjega odbora, tako: agitacijski, izobraževalni, knjižnični, tiskovni in veselični odsek, ki pa kot taki razum morda zadnjega, niso delovali največ vsled nesrečne sestave. Večinoma so delale le posamezne osebe, ne pa odseki kot taki.

Gibanje članstva.

Narodna delavska organizacija s svojimi podružnicami šteje danes okroglo 5000 članov. Najhujši udarec je zadal NDO na število njenega članstva v izločitvi železničarjev, ki so si ustanovili svojo lastno organizacijo. Število članov je zlasti v začetnih mesecih preteklega poselnega leta prav lepo narasčalo, tako da je bil v par mesecih pokrit izstop železničarjev, v poletnih mesecih pa je vsled velike nezaposlenosti i število članstva zopet občutno padlo in je začelo šele v zadnjih dveh mesecih poteklega poselnega leta zopet narasčati, a vendar se ni doseglo prejšnje višine in zaostaja za številom članstva, kakor je bilo v mesecu januarju za okroglo 400 Vsekako pa je pričakovati, da jezenski in zimski meseci zopet znatno zvišajo število članstva in to tembolj, ker se gotovo še tekom tega solarnega leta izvede preorganizacija NDO in to tako, da bo mogla ustanovljati svoje podružnice tudi po Kranjski, Koroški, Štajerski in Dalmaciji, kjer je na mnogih krajih že vse pripravljeno za ustanovitve podružnic in je le treba še doseči potrditev tozadevne izpremembe glavnih pravil NDO

Kakor torej ni tako ugodno poročilo o gibanju članstva, je pač ugodnejše poročilo o

podpornem zakladu,

ki prozvoja vedno večjo privlačnost na članstvo NDO. Dočim je bilo v letu 1907/8 članov podpornega zaklada 750, v letu 1908/9 pa 900, kar znači prirastka za 150 članov, je v poteklem letu poskočilo članstvo podpornega zaklada na 1286, torej napram prejšnjem letu za 386. Gotovo je to lep napredek, toda bil bi lahko še mnogo lepši. Iz blagajnikovega poročila bodete razideli, da prispevki članov podpornega zaklada nikakor ne zadostujejo za pokritje podpor, ki jih izplačuje podporni zaklad, in zato se je tudi na izrednem občnem zboru, ki se je vršil v nedeljo, dne 5. junija t. l., sklenila izprememba pravil podpornega zaklada. Uvedla se je s to izpremembo obligatnost članstva pri podpornem zakladu za vse redne člane NDO in obenem so se tudi zvišali prispevki članov v podporni zaklad. Današnji občni zbor bo sklepal o tem, kdaj naj stopijo v veljavo te nove določbe, ki bodo največjega pomena za podporni zaklad, ki bo prav po teh novih določbah dajal članom podpore ne samo v slučaju bolezni, temveč tudi v slučaju mezdskih bojov, v slučaju brezposelnosti, na potovanju, v slučaju nezadolžene stiske in zaostalim tudi v slučaju smrti v znatno višji meri, kakor pa dosedaj. Ne morem torej delavstvu dovolj toplo priporočati podpornega

zaklada, ki mu je v s'čaju nesreče, ki ga zadene ali na ta ali oni način, najgostejša opora. Vinarji, ki jih tu nalagajo delavci v času, ko jim je to lahko mogoče, se jim bogato obrestujejo v času nesreče. Tovariši, to vam je najboljša loterija ta vaš podporni zaklad, torej le pridno stavite vanjo!

Kakor lani, je bil tudi letos pravo zatočiščé članom NDO društveni

pravovarstveni urad,

ki ga je vodil do meseca februarja poseben v to to določeni uradnik-pravnik, od februarja naprej pa je prevzelo to delo deloma strokovno tajništvo, deloma pa društveni predsednik tov. dr. Mandić in društveni odbornik tov. dr. Brnčič, katerima dvema je tudi skoraj izključno pripadlo zastopstvo po pravovarstvenem uradu pred sodiščem in drugimi javnimi uradi izproženih zadev.

Vseh pravovarstvenih slučajev je bilo 446, pri čemer pa niso šteti številni slučaji manjšega pomena, kateri se niso uiti zabeležili. Splošno je tu potrebna pripomba, da marsikateri član popolnoma napačno ume določbo pravilo, ki mu zagotavlja brezplačno pravovarstvo v prepornih slučajih, kajti nekateri ljudje mislijo, da je pravovarstveni urad odvetniška pisarna, ki mora biti brezplačno na razpolago članu v vseh mogočih slučajih, kar pa nikakor ni res V dokaz kak. mnenje ima ta ali oni o pravovarstvenem uradu, naj navedem slučaj, da se je celo zahtevalo, naj preskrbi pravovarstveni urad brezplačno zastopstvo za nekoga, ki se je tožaril za neko dedščino. Da se skoraj redno zahteva zastopstvo v slučajih pretepev in izgredev, povzročenih v stanju opojnosti, je nekaj navadnega, dasiravno nima niti organizacija niti njen pravovarstveni urad s takimi stvarmi pač nič opraviti in bo odslej pravovarstveni urad po vsej pravici odklanjal posredovanje v vseh takih in podobnih slučajih. Članu je pač zagotovljeno brezplačno pravovarstvo v slučajih sporov, ki izvirajo iz njegovega delavnega razmerja ali pa ki imajo svoj povod v tem, da je član NDO, ne pa morda v kakih privatno pravnih ali kazenskih zadevah, ki nima, o niti z njegovim delavnim razmerjem niti stem, da je dotičnik član organizacije, ničesar opraviti.

Od vseh slučajev, v katerih je posredoval pravovarstveni urad, jih je bilo okrog 70% ugodno rešenih.

Z ozirom na predstoječe izpremembe v NDO danes še ne moremo reči, kako se bo uredilo v bodoče poslovanje pravovarstvenega urada, ker ta ureditev pripada bodočemu odboru, vsekako pa smejo biti člani zagotavljeni, da bodo našli v pravovarstvenem uradu tudi nadalje vso pomoč, ki jo jim zagotavljajo društvena pravila.

Delovanje v društvu je bilo tekom poteklega prav živahno, živahnejše od prejšnjega leta. Resnica je, da to delovanje ni toliko merilo na agitacijo na zunaj, kakor na utrjanje notranjosti organizacije, čemur so bili pred vsem namenjeni

shodi,

katerih šteje društveno delovanje v preteklem letu znatno višje število, kakor pa v prejšnjem letu. Vršilo se je namreč 46 splošno javnih in 6 društvenih večjih shodov, skupaj torej 52(31) in 59 (49) manjših shodov in sestankov, skupaj torej 111(80), pri čemer pa niso všteti sestanki specialno skupinskega pomena. Posebej naj omenim tu veliki manifestacijski shod na delavski praznik, dne 1. majnika, in veličastni obhod po mestu. Vsekako pa je tu pripomniti, da bi bila NDO priredila še več shodov, da je imela dovolj sposobnih moči na razpolago. Predmet vsem tem shodom in sestankom so bila skoraj izključno stanovska, strokovna vprašanja delavstva. Razmere na tržaškem trgu dela so zahtevale, da so se skoraj izključno vsi ti shodi in sestanki vršili na tržaškem ozemlju. Natančneje o teh prireditvah in

njihovemu namenu bo poročalo strokovno tajništvo.

Poleg tega resnega dela pa je NDO nudila svojemu članstvu tudi raznovrstnega razvedrila in zabave, pa tudi, kolikor ji je bilo mogoče, vsestranskega pouka in izobrazbe, k čemur sta največ primogli društvena

Čitalnica in knjižnica.

Čitalnica v društvenih prostorih v ul. Lavatorio 1/L. je bila skozi celo leto redno zbirališče čitanja željnega članstva, in težko je reči, da bi bila ura v celem letu, da ne bi bilo marljivih čitateljev v čitalnici od zjutraj, ko se odprli uradni prostori, pa do poznega večera. Članom je bilo v vsem na razpolago 5 dnevnikov in 28 drugih političnih, strokovnih in leposlovnih listov v slovenskem, hrvaškem, češkem, italijanskem in nemškem jeziku. Žal se moram tu dotakniti neljubega dejstva, da se je morala večkrat opazovati, da so zahajali v društveno čitalnico ljudje nečlani, ki so izrabljali uslužnost NDO napram vsakemu poštenemu narodnjaku, kateremu radovoljno daje na razpolago svoja izobraževalna sredstva, da so namreč odnašali iz čitalnice časopise itd. Naj bi v bodoče člani sami popazili na take nepoštenjake!

Društvena knjižnica je tudi letos imela lepo število stalnih odjemalcev izposodilo se je namreč v vsem skupaj 2975 knjig in sicer 2782 slovenskih, 156 hrvaških, 23 nemških in 14 italijanskih. Kakor je torej videti, posega naše delavstvo v ogromni večini najrajši po slovenski knjigi, dasiravno je po večini možno tudi drugih jezikov, si pač išče najrajši pouka, in zabave in razvedrila v svojem materinem slovenskem jeziku.

Glede na društveno knjižnico bi bilo le še želiti, da bi rodoljubi, ki jim je izobrazba našega delavstva pri srcu, s poudaritvami knjig omogočili našemu članstvu še večje izbiro in stem pobudili v njem še večje zanimanje za čitanje, katero je marsikaterem našemu delavcu, ki je žalibog pohajal tujenarodne ali sploh nikakšne šole, edina šola, edini pouk, katerega si more privoščiti sam kot tak.

NDO pa je tudi še na drug način skrbel za izobrazbo svojega članstva, namreč s

poučnimi tečaji, predavanji in debatsnimi večeri.

Tako se je zamislil v NDO analfabetski tečaj in tečaj za stenografijo, in vršila se je cela vrsta poučnih predavanj. Predavali so poleg društvenega predsednika tov. dr. Mandiča še gg. Cividini, Furlan, dr. Ilesič, Fr. Krivic, dr. Rismondo in dr. Vošnjak, katerim bodi tem potom izrečena najprisrčnejša zahvala za njihov trud, ob enem pa tudi iskrena prošnja, naj tudi v prihodnje ne pozabijo NDO in njenega pouka željnega članstva. Ko pa tu navajam te prijatelje delavstva, pa nikakor ne smemo pozabiti onega, ki je bil duša vsemu izobraževalnemu delu v NDO, tov. Fr. Kosa, ki se je z izredno požrtvovalnostjo posvetil temu delu, naprosal predavatelje, pa tudi sam z ravno tako izredno spretnostjo vodil med delavstvom tako objavljen debatne večere. Bodi mu za ta njegov veliki trud izrečena na tem mestu v imenu vsega našega delavstva najiskrenejša zahvala in to tembolj, ker nas je zagotovil, da bo v tekočem letu še pomnožil svoje delovanje, ko prevzame popolno oskrbo vsega izobraževalnega dela v N. D. O. Želiti je le, da bi našel enako vnetih sodelovalcev!

Poleg resne izobrazbe pa je nudila N. D. O. svojemu članstvu tudi zabave, razvedrila s prireditvijo raznih

veselic in izletov.

V vsem je NDO s svojimi tržaškimi skupinami priredila 7 veselic od katerih naj posebej omenimo vrlo uspešni, gotovo zlasti našim delavskim maličkom omileli Miklavžev večer in pa predpustni ples. Vse te veselice so se priredile v korist našemu prepotrebemu podpornemu fondu.

Da se seznanili naše članstvo čim bolje s svojim tovarištvom izven Trsta, je nameravala prirediti NDO dne 7. avgusta t. l. izlet v hrvaško Pulo.

Ne bom tu ponavljal težkoč, ki nam jih je delala c. kr. vlada, ko nam je prepovedala izlet v Pulo (Ogorčeni klici proti vladi!), saj se je o tem dovolj govorilo in pisalo. Ravno tako naj ne omenjam obširnejših dogodkov dne 4. septembra, ko so nas posetili naši tovariši iz Pule, saj ste bili vi sami navzoči, ko smo veličastno sprejeli naše puljske brate, in videli ste tudi vse, kar se je zgodilo tudi tisti dan s strani naše dobre matere c. kr. vlade

in še drugih naših „prijateljev“. Mislim, da lahko preidemo preko teh dogodkov.

Da pobudi v najširših masah tržaškega slovenskega ljudstva zanimanje za glasbeno umetnost, je NDO nameravala tekoma potekle pomladi prirediti tri ljudske koncerte. Le žal, da ni mogla v polni meri izvršiti te svoje namere, kajti vršil se je samo eden tak koncert, ki je v glasbenem oziru po priznanju strokovnjakov res dosegel nepričakljivo lep moralni uspeh, dočim pa sta morala druga dva koncerta izostati vsled bolezni tov. dr. Mandiča, ki je vodil celo to zadevo. Vsekako bo pa NDO tudi v letošnjem letu stopila pred tržaško ljudstvo z enakimi prireditvami. Led je prebit in NDO upa z vso gotovostjo, da bo mogla v bodočnosti z uspehom nadaljevati svoje delo tudi na tem polju ljudske izobrazbe.

Ko smo si tako ogledali delovanje NDO v centrali, oglejmo si še delovanje izven centrale, in tako pridem na

podružnice.

Podružnice so letos ostale v istem številu, kakor so bile lani. Podružnice polagajo svojim občnim zborom svoja posebna poročila, zato se tu ne spuščam podrobnejše v njihovo delovanje. V splošnem povedano, pa so podružnice, razun dveh, v preteklem letu — nazadovale. Vzrok temu nazadovanju je iskati v enem onih splošnih vzrokov negativnih „uspehov“ NDO, katere sem navedel v uvodu, namreč v nesrečni sestavi centralnega odbora. Centralni odbor ni imel moči, ki bi svoje delovanje raztegnile tudi na podružnice. Manjkalo je pred vsem ljudi, ki bi bili zmogni nastopiti kot samostojni govorniki, predavatelji itd., in ker centrala ni mogla tega dati podružnicam, je marsikatera podružnica, prepuščena sama sebi, sicer ne obumrla v svojem delovanju, pač pa zaostala. Vendar pa moram poudarjati, da je zlasti puljska podružnica pod bivšim predsedstvom tov. Kruža, zlasti pa še pod sedanjim, tov. Vrankoviča, razvila tako živahno delovanje, da v marsičem presega centralo. Ravno tako je treba izreči vse priznanje ajdovski podružnici, ki je v celem poteklem letu kazala kar najživahnejše delovanje. Isti vzrok, kakor pri centrali sami, je bil tudi povsod nepopolnemu uspehu v Gorici, dočim je n. pr. Solkan kazal vedno najlepše, samo, da bi centrala imela moči, katere bi bile redno mogle zadovoljevati potrebam tamošnje organizacijske tvorbe. Isto naj velja tudi za podružnice v koperskem okraju.

Dasiravno sicer ne bi pripadalo to v moje proči, vendar hočem omeniti tu, da je c. kr. vlada, iščočo dlako v jajcu, razpustila sicer samostojno, a vendar z našo organizacijo vedno v tesnih bratskih zvezah se nahajajočo ljubljansko NDO. Ni moj namen preiskovati vzrokov te razpustitve, vendar pa mislim, da smem v imenu vas vseh izjaviti, da je udar c, ki je zadel našo bratsko organizacijo, ki se je ravno pripravljala, da sprejme naša pravila, ki jih je že sprejela in stem izjavila, da se podvirgava našemu centralnemu vodstvu, zadel ravno tako nas, kakor je zadel naše brate v Ljubljani. Dovolite mi torej, da izrečem s tega mesta našim razpuščenim tovarišem v Ljubljani naše skupno najodkritosrčnejše sožalje, oziroma naše skupne častitke na njihovem neustrašenem izpovedanju svojega prepričanja!

Da pa preidem od teh kolikor toliko „temnih točk“, da rabim ta izraz, na svetlejše, naj pred vsem omenim lepo uspeva juče

konsumne zadruga.

Prošlo nedeljo se je vršil I. redni občni zbor naše konsumne zadruge v Trstu, in vsakdo izmed nas mora priznati, da je naša konsumna zadruga že v prvem letu svojega obstoja dosegla tako lepe uspehe, kakor si jih nismo upali pričakovati. Izkazala je namreč velikanski promet v celotnem znesku 655.485 96 K in vzlic velikanskim ustanovnim stroškom vendar še 242256 K čistega dobička. Koliškega pomena je K. z. za NDO kot tako, je najboljši dokaz že to, da je glasom pravil odpadlo od tega čiste dobička podpornevu zakladu NDO 48451 K, „Narodnemu Delavcu“ pa 12113 K. Če pa pomislimo, da pomenja ustanovitev in tako lep razvoj K. z. istiniti začetek emancipacije narodaega delavstva, da pomenja ta uspeh K. z. naravnost sijajno zmago NDO nad vsemi onimi lažljivimi preroki, ki so devali NDO že v grob prav zaradi njene K. z., potem ne moremo biti samo zadovoljni s tem uspehom, temveč smo upravičeno lahko ponosni nanj.

Skoraj nepotrebno se mi zdi, da bi opozarjal članstvo NDO še na koristi, ki mu jih daje K. z. Zadostuje pač gotovo že to, da opozorim naše članstvo na to,

da se 60% čistega dobička razdeli med člana odjemalce K. Z., od letošnjega dobička torej 145353 K, da se torej velik del dobička zopet steka nazaj v žep odjemalcev. Dobiček, ki ga ima sicer trgovec, ostane torej odjemalcu, in to prav gotovo ves, saj so člani K. Z. člani NDO, in ti zopet člani podpornega zaklada in končno tudi bralci „Narodnega Delavca“, iz katerega lahko zajamejo marsikaj, kar je njim v korist. Z ozirom nato pač izrekam željo, naj bi bil vsak član NDO tudi član K. Z. NDO.

Ko že poročam o tržaški K. Z., naj ne pozabim omeniti tudi njene mlajše sestre, K. Z. v Ajdovščini oz. v Šturijah, ki je izkazala tekoma svojega devetmesečnega poslovanja tudi jako lep razvoj in zaključila svoje poslovno leto s čistim dobičkom 61205 K. Kakor je torej videti, je združna misel našla tudi izven Trsta med narodnim delavstvom rodovitnih tal.

Enako ugodno je tudi poročilo o zadružni gostilni NDO.

katere promet je znašal v prvem njenem poslovnem letu 126.92866 K in se je pri tem izkazal ostanek v blagajni v znesku 296898 K. Vsled velikanskih ustanovnih stroškov, za nakup dekret in inventarja, se je moralo sicer najeti visoko posojilo, katero je sedaj treba odplačevati, zato tudi ni v resnici čistega dobička, toda že dejstvo, da gostilna, popolnoma prenovljena v svojih prostorih, imenitno uspeva, je po roštvu zato, da bo sčasoma izginil, in to v ne dolgem času, omenjeni do g in da bo gostilna gotovo od leta do leta izkazovala tem lepše gnotne uspehe. Edino kar tu morem še pripomniti, bi bilo to, da naj tovariši člani NDO, namesto da bi polnili s svojim slovenskim denarjem žepu tujcev, ki nas zaničujejo in ob vsaki priliki zasramujejo, rajši, kadar čutijo potrebo zato, zahajajo v našo domačo gostilno! S tem bodo pomagali gostilni, da se bo čim prej osvobodila svojih bremen in nato potem enako K. Z. dovažala koristi NDO.

Omenil bi še nadaljne ustanove v N. D. O., ki pa žal še ni izvedena, namreč

delavske hranilnice in posojilnice.

Na izrednem občnem zboru meseca junija se je v namen ustanovitve tega velepomembnega zavoda izvolil poseben ošek, ki naj bi preštudiralo celo stvar in sestavil tudi pravila. Kakor rečeno, se pa stvar, žal, ni izvedla, kajti vsled raznih zaprek izvoljeni ošek ni niti „študirati“ začel. Priporočati bi bilo pač prihodnjemu odboru, da ne pusti zaspati te zadeve, temveč jo v korist članstva zopet sproži, in to čim prej, tem boljše!

Preiti bi moral po vsem tem k zadnji točki tajniškega poročila, k poročilu

o društvenem glasilu „Narodnem Delavcu“.

toda preidem to točko z ozirom nato, ker je list tako ozko spojen z delovanjem strokovnega tajništva, da je poročilo o njem neločljivo od poročila strokovnega tajništva, katero je itak na današnjem dnevnem redu.

H koncu mi bodi dovoljeno, da se spominjam po mogočnosti vseh onih činiteljev, ki so pripomogli NDO, da je tudi v prošlem letu mogla kolikor toliko uspešno vršiti svoje naloge. Pred vsemi naj tu izrečem v imenu NDO zahvalo listu „Edinost“, ki je vedno rad priobčeval najraznovrstnejše objave NDO, in ga obenem naprošam, da ostane tudi nadalje enako naklonjen NDO in njenim stremljenjem.

Nadalje naj izrazim zahvalo NDO vsem onim narodnim društvom, ki so z res bratsko pošteznostjo bila vedno pripravljena pomagati NDO, in to pred vsemi bratskim pevskim društvom Čitalnici in Iliriji pri sv. Jakobu, „Trstu“, „Zarji“ v Rojanu, padriškemu „Slovanu“, vrli lonjerski „Zastavi“, openskemu „Zvonu“ in vsem drugim, ki so sodelovala pri naših prireditvah.

Z druge strani izrekam zahvalo NDO „Gospodarskemu društvu“ v Škednju, ki je vedno rado prepuščalo svoje prostore za naše shode, ravno tako pa tudi „Del. kons. dr.“ pri sv. Jakobu, ki se je ob svojem občnem zboru spomnilo našega podpornevu zaklada z lepo svoto in pozneje tudi brezplačno prepustilo uporabo plina v društvenih prostorih pri sv. Jakobu.

Končno bodi izrečena zahvala tudi parobrodnu društvu „Austro-Amerikani“, ki se je ob priliki prepovedanega izleta v Pulo pokazalo napram NDO res šarmantno in ni zahtevalo nikake odškodnine za že storjene priprave za izlet.

Vsem posameznikom, ki so podpirali NDO v njenem delovanju, ne morem posebej izrekatih zahvale, izrečena jim bodi torej vsem skupaj z iskreno željo, da bi tudi še nadalje ostali enako naklonjeni organizaciji.

Svoje poročilo končam s pozivom vsemu narodnemu delavstvu, da se čim ožje oklene NDO in tako omogoči, da bo prihodnje tajništvo poročilo ugodnejše kakor je leto nje, občni zbor pa prosim, da vzame to poročilo v pretres in ga odobri!

„ ZVEZA „

JUGOSLOVANSKIH ŽELEZNIČARJEV.

Socialno zavarovanje.

Poročevalec tov. Nykl je nato v nadaljnem poročal o zavarovanju proti nezdodam. Pred vsem je treba pravilno in popolnoma natančno določiti pojem besede „nezgoda“, pri čemer je zlasti pri izvrševanju strojne in vlakovne železniške službe važen sočinitelj pokvarja zdravja, katera sicer nima jasnih znakov „nezgode“, a je vendar v svojem bistvu to zlasti vsled tega, ker stalno pokvarjanje vida in sluha povzroča manjmožnost ali nezmožnost za izvrševanje službe in ima vsled tega svoj vpliv na službene in gospodarske razmere dotičnega osebja. In tu pa je zopet treba natančno določiti pojem „nesposobnosti“, povzročene po nezgodi, ki se ne more nikdar razlagati kot nesposobnost za delo, temveč se mora vedno le presojati kot nesposobnost za izvrševanje poklica. Ravno v železniški službi se pogostokrat dogaja, da je po nezgodi prizadeti uslužbenec nesposoben za gotovo kvalificirano delo, dočim je dovolj sposoben za kako drugo podrejeno, ne kvalificirano. Zato se je pri izmeri rente treba ozirati na te velevažne okolnosti in se mora dati odškodnina za vse zgubljene dohodke, pa naj bodo kakoršnikoli. Prenehati mora popolnoma razlika med nezgodo pri uslužbenecih, ki imajo pravico do napredovanja, in ki je nimajo, kajti nikakor ne more odgovarjati to niti zahtevi pravičnosti niti človečnosti, da bi mogla biti samo 60 odstotkov najvišja izmera odškodnine v slučaju nezgode za uslužbenca, ki nima pravice do napredovanja, pa če bi bil tudi pohabljen za celo svoje življenje. Zato je tudi popolnoma na mestu zahteva, da naj se da v slučaju, ako se prigodi nesreča v železniškem podjetju, da prizadetemu uslužbencu vse, kar je vsled nezgode izgubil na svojih dohodkih. —

Poročevalec je nato prešel k najnesrečnejši točki načrta zakona o socialnem zavarovanju, ki hoče pri zavarovanju proti nezdodam pri železniškem osebju dati renti vsled nezgode značaj neke dopolnjevaljoče rente v slučaju, da po nezgodi prizadeti uslužbenec uživa kako podporo iz penzijskega ali provizijskega fonda. Poročevalec je na široko razpravljajal o stališču vladnega načrta in raznih drugih in je končno zlasti v imenu nižjih pripadnikov okriljenega kolesa, ki ne uživajo znatnih dohodkov, kar najodločnejše protestiral proti nameri, da bi se na tak način oškodovalo železniško uslužbenstvo.

V nadaljnem je poročevalec odločno protestiral v imenu slovenskih železniških uslužbencev proti germanizaciji, katera se uvaja po železniški zavarovalnici proti nezdodam na Dunaju. Slovenski železničarji zahtevajo interesu enakopravnosti, zajamčene po zakonu, da se spoštujejo jezikovne pravice čeških, poljskih, slovenskih, hrvaških in drugih pripadnikov železniške službe in da se jim odloki zavarovalnice dostavljajo samo v njihovem materinem jeziku. Že sama človečnost zahteva, da poškodovane razume, kar se mu sporoča in tudi s stališča prava je edino prav, da je stvar popolnoma jasna za obe strani, za zavarovance in za zavarovalnico. Zato je tu temveč vzrok, da slovenski železničarji zahtevajo decentralizacijo zavarovalnice proti nezdodam in da se uredi zavarovalnica v teritorialnem smislu, pri čemer se morajo popolnoma upoštevati jezikovne razmere in potrebe v celi upravi zavarovalnice.

Kot nadaljno važno zahtevo je povdarjal poročevalec ustanovitev vrhovnega razsodišča v zadevah nezdod, kajti sedanja uredba, po kateri obstoji samo eno razsodišče, je nedostotna. Pri najboljši volji se more eno sodišče pri razsojanju zadev motiti in zato naj bo vrhovno razsodišče urejeno kot apelacijsko sodišče, na katero se more apelirati proti razsodbi sedanjega razsodišča.

Zaradi prekratkega časa ni mogel poročevalec poročati o tretjem vprašanju socialnega zavarovanja, o starostnem in invaliditetnem zavarovanju ter je zaključil svoje poročilo s pozivom na vse navzoče, posebej pa še na vse zastopnike organiza-

ti, združenih v „Lige“, da naj z vso močjo delajo na to, da se čim bolj povzdigne kulturno stališče vsakega člana „Lige“, da se tako zviša pravna vrednost in goji značaj človeka, s čimer se bo zgradil tudi najboljši temelj za gospodarski napredek slovanskih pripadnikov okriljnega kolesa.

zjž. — Naše tovariše pozivljamo, naj se ne dajo vjeti na limanice rdečih bratcev, ki jih nastavljajo ob vsaki priliki. Čujemo namreč, da je pri socijalnih demokratskih prišlo v navado, da ob vsaki priliki posebno pa tisti dan, ko se izplačuje plača, pobirajo in nabirajo med železničarji denarne prispevke pod to ali ono pretvezo. Priporočamo našim tovarišem članom, da nam vsak tak slučaj nemudoma prijavijo, da preiščemo kaj je na stvari. Taka skrivna beračenja morajo ponehati. Ako je kdo res potreben, bo poskrbela že organizacija zanj, ker je to njena dožnost, zato so taka nabiranja nepotrebna. Če pa že ne gre brez nabiranja, pa zahtevamo, da se vsrhu kontrole nabira edino le s polo, ki jo je podpisal načelnik, ne pa da bi nabiral ta ali oni, darovalci pa ne bi vedeli, v kateri žep bodo izginili njihovi darovi.

zjž. — Ustanovni občni zbor podružnice ZJŽ. — „Jesenice“ se je vršil v nedeljo, dne 9. t. m. Ob napovedani uri so se zbrali člani v Mesarjevi gostilni. Predsednik pripravljalega odbora je otvoril občni zbor ter nato podal besedo podpredsedniku centrale to. Škerjancu, ki je obširno govoril o namenih ZJŽ ter je tudi natančno pojasnil društvena pravila. K b sedel se je nato oglasil parkrat tudi neki socijalni d mokrat, kateremu pa se mora priznati, da je govoril sicer ostro, toda vseskozi dostojno. Odgovarjal mu je na vsako očitjanje posebe tov. Škerjanc tako temeljito, da mu je oni moral končno pritriliti, da ima prav tov. Škerjanc, in je končno celo izjavil, da je popolnoma uvidel, da Z. J. Ž. koraka po pravi poti, da so socijalno-demokratska očitjanja popolnoma neutemeljena in je kot rojen Slovan sam prijavil svoj pristop k Z. J. Ž. Ta slučaj je pokazal, kako resna in odkrita beseda povsod najde lepo mesto, da ljudje, ki imajo kaj mozga v glavi, sami, če se jim stvar pošteno in odkrito razloži in pojasni, izprevidijo, da so se dali po socijalni demokraciji zavesti. Pošten človek, ki misli s svojo pametjo, hitro uvidi, kje je poštenost in pravičnost, kje pa hinavstvo in laž. — Nato se je potem izvolil podružnični odbor. Odborniki so takoj zavzeli svoja mesta in prepričani smo, da bo naša podružnica na Jesenicah uspevala kar najboljšje. Po nekaterih navduševalnih besedah tov. Škerjanca se je nato zaključil ta občni zbor, ki pomenja za Z. J. Ž. lep napredek. Dolgo časa je Z. J. Ž. namreč želela, da si ustanovi svojo podružnico na najbolj eksponirani točki državne železnice, na Jesenicah, kjer je germanizacija po raznih vplivih zastavila tako močno, da bi v kratkem ne bilo več mesta za slovenskega železničarja, ako se ne bi domačini z vsilo postavili v bran. Podružnica Z. J. Ž. na Jesenicah je sedaj ustanovljena in s tem je postavljen trden ez proti germanizaciji, prihajajoči skozi karavanski tunel pa tudi z domačih tal. Le krepko naprej za korist slovenskega železničarja na sloveskih tleh!

zjž. — Slike s kongresa „Lige“. Odposlanci železničarskih organizacij na kongresu „Lige“ so se dali fotografirati obenem z drugimi udeležniki. „Spolek Českých Úředníků Železničnických“ je založil te slike. Gotovo je, da bo vsak naš član, ki se je udeležil kongresa „Lige“ prav rad imel tak spomin nalepe dneve v Pragi, posebno ker so slike zelo poceni. Vzlic svoji veliki stane slika le 2 K. Dobiti je dve vrsti teh slik. Kdor si jih želi nabaviti, naj se čimprej prijavi centrali ZJŽ, in dopošlje obenem znesek 2 oz. 4 K.

zjž. — Podružnica Z. J. Ž. — „Opčine“. V nedeljo dne 9. t. m. ob 4. uri popoldne, se je vršil in Opčinah v prostorih „Društvene gostilne“ ustanovni občni zbor podružnice Z. J. Ž. — „Opčine“. Navzočih je bilo lepo število prijavljenih članov in ko je odposlavec ce trale tov. Bufon natančno pojasnil namene Z. J. Ž. in glavne točke pravil, se je nato izvolil odbor. Podružnica četeje vzlic vednemu hujškanju socialnih demokratov lepo število članstva in ima vse pogoje za lep razvoj, za kar nam da ejo še posebno poročstvo odločne osebe, katere stojje na čelu podruž-

nici. Ker se je ta dan ustanovila tudi podružnica na Jesenicah, je Z. J. Ž. s tem dnevom bogatejša za dve podružnici, katerih sedaj šteje že deset. To število se pa v najkrajšem času pomnoži z ustanovitvijo novih podružnic na Boh. Bistrici, v Buzetu, Puli, Nabrežini Št. Petru, Ljubljani in Ajdovščini.

zjž. — Shod v Buzetu je priredila Z. J. Ž. v nedeljo, dne 9. t. m. Shod se je vršil v prostorih gostilne „Flego“ ob prav lepi udeležbi železničarjev. Na shodu je pojasnjeval tov. Cesar v imenu centrale namene Z. J. Ž. in razložil glavne točke društvenih pravil. Vsi navzoči železničarji so z navdušenjem izjavili, da pristopijo k Z. J. Ž., in izvolil se je takoj pripravljalni odbor za ustanovitev podružnice, ki se ustanovi v najkrajšem času, čim potrdi vlada podružnična pravila.

Domače vesti.

d. — Proti podraženju živil. NDO je priredila v nedeljo popoldne na prostoru d. Preloga ob Istrski cesti pri sv. Jakobu velik protestni shod proti podraženju živil, zlasti pa proti podraženju mesa. Udeležba je bila ogromna, bilo je navzočih gotovo do 2000 oseb. Shod je otvoril tov. Škulín, ki je podal besedo tov. dr. Mandiču, da poroča. Ne bomo natančneje poročali o govornikovih izjavanjih, saj je stvar itak že znana iz prejšnjih naših poročil. Eno pa moramo poudarjati: vsem navzočim se je bralo na obrazih, da jim je govornik govoril res iz srca, posebno ko je po svojem temeljitem izvajanju zaključil, da si bo ljudstvo samo moralo poiskati svoje pravice, jih ne bo dala vlada. Nato se je ob burnem odobranju sprejela sledeča resolucija:

Tržški Slovenci in Slovenke iz mesta in okolice zbrani na velikem protestnem shodu NDO pri Sv. Jakobu dne 9. oktobra 1910. grajajo in obsojajo neumestno in vitalnim interesom ljudstva skrajno škodljivo gospodarsko politiko avstrijske vlade, katera zavaljo neznatnega števila agrarnih motogcev izpostavlja konsumente najhujšemu stradanju;

o b z a r u j e j o, da ni avstrijska vlada do danes našla za potrebno, brzdati potom zakonite osnove zares nenasitne in oderuške početke v kartel h združenih veletržcev z živino;

p o z i v l j a j o avstrijsko vlado, naj pripravi otvoritev mej srbski živini in oni drugih balkanskih držav, naj pa tudi v ublaženem neznosni druginje, tlačeče zlasti srednji in nižji stan, dovolí uvoz argentinskega mesa v nedoločeni množini in za nedoločeni čas in

p o u d a r j a j o, da bodo z vsemi silami nadaljevali zap íčeto g banje, svesti si, da zd uženi glas vsega avstrijskega prebivalstva mora priveriti do končne polne zmage.

Ta resolucija je bila — kakor že rečeno — sprejeta z viharnim odobranjem in enoglasno.

Na to je predsednik zaključil ta vele-zanimivi in imponantni shod, na kar se je množica mirno razšla.

Govorila je nato, burno pozdravljena, g.a Maša G r o m o v a, ki je izvajala, da je prav ženstvo prvo poklicano, da stopi v boj proti neznosni druginji. Pozivljala je gospodinje, da se pridružijo protestni akciji ostalega ženstva v Avstriji, da tako pride naš skupni protestni klic tem glasnejši do ušes onih, ki so poklicani, da ublažijo to nezmerno druginjo. K besedi se je oglasil tudi soc. dem. N o v a k, ki je ostro, toda dostojno govoril o druginji sploh in obtoževal klerikalizem in kapitalizem, da sta kriva vsem tem neznosnim razmeram. Ostro je kritiziral tudi postopanje slovanskih poslancev, češ da se brigajo le za malenkosti, kakor nemške napise. Odgovarjal mu je tov. dr. Mandić, ki je poudarjal, da so slovanski poslanci nastopili proti splošni germanizaciji, a socialno-demokratskih poslancev kot internacionalcev bi bila dolžnost, da ravno tako nast pijo proti krivicam, ki jih delajo nemški prepapeteži Slovanom, ne pa da bi se izpoti-

kali na obstrukciji slovanskih poslancev, ki so le branili pravice Slovanov proti nemškim krivčnikom in germanofilski vladi. Vsekako pa bo slovensko delavstvo zahtevalo od slovanskih poslancev, da se z vsemi svojimi močmi zavzemajo za trpeče ljudstvo. Ker se nato ni oglasil nihče več, je predsednik zaključil ta tako imenitno uspeli shod.

d. — Odbor NDO. se je v svoji prvi seji dne 11. t. m. konstituiral kakor sledi: predsednik Iv. Marija Čok, I. podpredsednik Jedlovsky Josip, II. podpredsednik Kodela Anton, I. tajnik Bonano Fran, II. tajnik Kovač Fran, I. blagajnik Sosič Andrej, II. blagajnik Ferluga Ferdinand; odborniki: Babič Anton, Kranjc Franc, Mahne Anton, Natek Anton, Sajina Josip, Škulín Franc. Namestnik: Slavec Vladislav. Ker je društveni preesednik odsoten, vodi društvene posle I. podpredsednik Jedlovsky Josip.

d. — Konsumna zadruga članov „N. D. O.“ je imela v nedeljo, dne 2. oktobra, svoj I. redni občni zbor, na katerem je podal odbor svoje poročilo o delovanju zadruge v prvem njenem poslovnem letu. V splošnem smo že poročali o tem občnem zboru, danes naj pa navedemo nekoliko številk iz letnega računa. Zadruga je imela vsega skupaj K 327.742.98 dohodkov, in to med drugimi: vplačani deleži K 5181.—, skupilo za blago K 166.991.20, dvignjeno pri „Zvezi slovenskih zadrug“

K 148.617.07. V blagajni je ostalo koncem leta K 1260.66. Med izdatki vidimo za nabavo in popravo inventarja svoto K 7239.17, plačane račune za blago v znesku K 167.792.32, vlogo v „Zvezi slov. zadrug“ K 127.747.01, plačane obresti K 2237.64, upravnih stroškov za stanarino, plače, razsvetljavo, telefon in razno K 14.867.68. Ako preudarimo velike ustanovne in pa tudi upravne stroške, moram reči, da je čisti dobiček K 2422.56, kakor ga izkazuje bilanca, res lep, saj smo videli drugod, kjer zadruge izkazujejo mnogo večji promet — naša ga izkazuje K 655.485.96 — in to po daljšem obstoju, ni takih zadovoljivih uspehov. Bilanca izkazuje 36.921.59 kron aktiv in K 34.499.03 pasiv. Zlasti je zadovoljivo, da med aktivami vpisani „kredit pri članih“ izkazuje napram skupnemu prometu in tudi skupnim aktivam primeroma nizko svoto K 9582.73, torej le kron 14.40 na člana. Upravi je treba izreči vse priznanje na njeni vestnosti, in to priznanje izrečeno člani NDO najlažje s čim najštevilnejšim pristopom k zadrugi, ki jim poleg vseh drugih ugodnosti še zagotavlja lep dobiček.

d. — Krajevna skupina NDO. Sv. Marko - Sv. Andrej priredi v nedeljo, dne 6. novembra t. l., v dvorani „Nar. doma“ pri Sv. Ivanu svoj II. koncert s petjem, godbo, igro, srečolovom in plesom. Ker je čisti dobiček tega koncerta namenjen v dobrodelne namene, se odbor obrača z

Največja slovenska manifakturna trgovina v Žrstu.
Križmančič & Breščak
ulica Nuova št. 37.

V zalogi se nahaja velikanska izbira vsakovrstnega modernega blaga, za spomlad in leto, moške in ženske obleke, raznovrstno perilo, preproge zavese itd. Velikanska izbira vsakovrstne drobnarije, za šivilje in krojače vse po najnižjih konkurenčnih cenah.
Udom N. D. D. dajeva 10% popusta

❑ Priporočajo se kot Slovenca slav. občinstvu za najboljnejši oblek. ❑

Novo pogrebno podjetje

se je preselilo v Corso št. 49. (vogal Trg Goldoni).
Zaloga oprave ulica Massimo D'Azeglio št. 18.

Prيرهja pogrebe od najprostejše do najelegantnejše vrste v odpti, kakor tudi v s kristalom zaprtih vozovih.

Ima bogato zalogo vseh potrebščin za mrličje, kakor: kovinate in lepo okrašene lesene rakve; čevlje, vence in umetnih cvetic, kovine, porcelana in perl.
Bogata zaloga: VOŠČENE SVEČE. Cene nizke, da se ni bať konkurence.
Za slučaj potrebe se uljudno priporočajo

Telefon št. 1402 **HENRICH STIBELJ** in drugi.

CENE ZMERNE. TELEFON 16-83

Na obroke

Velika zaloga izdelanih oblek

Velika izbira zimskih oblek za gospode in dečke, suknj, površnikov kratkih ter dolgih kožuhov vseh kakovosti. - Spoobjalijeta v veznji.

Adolf Kostorls, ul. S. Giovanni 16, l. n.
zraven „BUF“ET AUTOMATICO“

POZOR! Skladišče ni v pritilju, ampak v prvem nadstropju. POZOR! Skladišče ni v pritilju, ampak v prvem nadstropju.

Velika izbira volnennega blaga.

Sprejemajo se naročila po meri.

Priporočamo našim gospodinjam pravi : **FRANCKOV**: kavni pridatek iz zagrebške tovarne.

al. Zaga II, Y 1161. 5:9 L. V.

Konsumna zadruga N. D O.

Prodajalne: ulica Bosco 17. II. ul. Miramare
: Telefon: štev. 23-21. : III. v Škednju.

Čisti dobiček tega vašega prvega go
spodarskega podjetja je namenjen le
vam in Vaši svetli stvari!

v ljudno prošnju do svojih tovarišev in do slovenskega občinstva, da blagovoli za srečolov nakloniti kak dar. Darove sprejema NDO. ul. Lavatoio 1, I.

d— V uradu NDO pri Sv. Jakobu leži več članskih knjizic. Dotični člani so naprošeni, da blagovole priti po svoje knjizice ob uradnih urah.

d— Zahvala. Podpisani se zahvaljujem najpristržnejše za bolniško podporo, ki mi jo je izplačala centrala NDO v znesku K 16.80. Obenem se pa tudi ravno tako zahvaljujem vsem onim svojim tovarišem v prosti luki, ki so se me spomnili s podporo v tem času.

Josip Ahac,
premičak v prosti luki.

Organizacijske zadeve!

o— Krajevna skupina Sv. Marko Sv. Andrej. V soboto dne 12. t. m. se vrši izredna odborova seja točno ob 8. uri zvečer. Ker se ima na tej seji rešiti več važnih reči glede koncerta, so tov. odborniki naprošeni, da nihče ne manjka.

Predsednik.

Skupina NDO „mestna plinarna“ sklicuje za soboto, dne 15. t. m. ob 8. uri zvečer društveni shod v prostorih „Delavskega konsumnega društva“ pri sv. Jakobu. Delavci! Za naše tovariše v mestni plinarni se pripravljajo hudi časi! Pridite torej vsi na shod, da se pogovorimo o naši usodi!

DAROVA.

Za „Narodnega Delavca“ je daroval tov. Jos. Ahac, premičak v prosti luki K 1.—.

Na „Vinski trgatvi“ pevskega društva „Trst“ se je nabralo za „Narodnega Delavca“ K 5'60 ;

društvo „Samopomoč“ delavcev zavoda pri sv. Marku in sv. Andreju je ob zaključku svojih računov podarilo za „Narodnega Delavca“ K 15.—.

Za godbeni odsek NDO je daroval tov. Jos. Trobec 80 st.

Iz Pule.

p. Ustrojenje strukovne skupine drvodjelaca. U ponedjeljak se je ustrojila strukovna skupina N. R. O. drvodjelaca. Ista broji 58 članova. U odbor su izabrani: Pavlović I., predsednik; Lah R., Kalnić E.; zamjenici: Vrabec F., Buča Š. i Stupar.

Sastanak u Stinjanu. U nedjelju, dne 9. ov. mj. obdržavao se je poslije podne sastanak u Stinjanu. Drug Vranković je prisutnima obrazložio svrhu predielnih i strukovnih skupina te protumačio pravila skupine „Vallelunga“. Zaključeno je da se članovi, koji rade kod Zeugsdepota, priključe skupini „Vallelunga“. U Stinjanu N. R. O. brji 34 člana do sada.

Na upit jednog prisutnika drug je Vranković obrazložio značenje povisa pučanstva i podao nužne upute. Pokazao im je, kako je iz Stinjana upisano 118 za Taljane, dočim nema nego jedan i jedna podrepnica.

Akcija protiv skupoće. N. R. O. sazvala je za ovu sedmicu tri predielna javna sastanka radi skupoće, a u nedjelju dne 16. ov. mj. obdržavati će veliku protestnu skupštinu.

Danas se je obdržavao u gostioni Valković na Kastanjeru prvi sastanak, koji je sjajno uspio. Dvorana gostione bila je natlačena preko 100 ljudi. Predsjedovao je drug Šusteršić. Referirao drug Vranković. Govorili su još drugovi Šusteršić i Babić. — Sutra je sastanak u Šijani, a preksutra na S. Polikarpo. U nedjelju je pak protestna skupština.

Otvor „Pučke knjižnice“. U subotu dne 22. ov. mj. u 8 sati večer biti će svečani otvor „Pučke knjižnice“. Opozorujemo drugove već danas na to. Tom prigodom biti će zabava u dvorani „Narodnog doma“. Knjižnica se nalazi u prostorijama N. R. O.

Analfabetski tečaj. Početkom novembra otvara N. R. O. analfabetski tečaj za svoje članove. Molimo sve članove, da poduče one, koji bi se želeli naučiti čitati i pisati, da se prijave u uredu N. R. O. svaku sriedu i subotu od 7. do 8. zvečer. Prijaviti se treba drugu A. Šabalji učitelju.

Predavanja. N. R. O. obdržavati će ove zime više predavanja. Radi toga se je obratila na razne predavače, od kojih su neki već obećali svoje sudjelovanje, između kojih dr. Smodlaka, prof. Žic i drugi. Od drugih se očekuje odgovor.

Plesna škola. Mladenački odsjek N. R. O. otvara za svoje članove, koji ne znadu plesati, plesnu školu. Tko želi naučiti plesati neka se prijavi drugu Franoliju.

Delegacije i arsenalno radništvo. U subotu 1. ov. mj. obdržavao se je sastanak pouzdanika N. R. O., koji je osim drugoga razpravljao i o stanju arsenalnog radništva obzirom na predstojeće delegacije. Poprimljeno je raznih zaključaka, koji će se shodnim načinom privesti rješnju.

Nepraktična odredba. Do sada su se vrata arsenala za na Maslinik otvarala 5 časa prije podne te su tako žene i djeca, koja nose radnicim objed, mogli proći prije nego li su oni radnici, koji ručaju vani, izlazili. U najnovije doba sta se vrata otvaraju tačno na podne, tako da onda se na mostu sukobljuju dvije struje, jedna koja ide na Maslinik, a jedna koja izlazi. Ta je odredba nepraktična, te se tako može dogoditi koja nesreća. Danas već ima guranja, trke i prolijevanja, a što će biti, kada bude kiša i bura, te se bude svakome žurilo. Zato bi bilo potrebno, da se opet odredi stari red.

Predielna skupina „Veli Vrh“. Na izvanrednoj glavnoj skupštini predielne skupine „Veli Vrh“, koja se je obdržavala dne 3. ov. mj., popunjen je odbor sa članovima: Vitasović A., Franković A. i Dujmović I. Drug Stahan im je prikazao u ime N. R. O. promienu „Podpornog fonda“, koje će se zbiti. Skupština će pričetkom budućeg mjeseca otvoriti svoje prostorije i tom prigodom privediti zabavu.

Odgovorni urednik: STEFAN KOS.
Lastnica in izdajateljica: NARODNA DELAVSKA ORGANIZACIJA v Trstu.

Tiska: TISKARNA „EDINOST“ v Trstu.

Književne novosti:

GREGORIĆ: Poezije, zv. IV.	K 3-20
vezano 2-20	
GOVEKAR: „D bra gospodinja“,	
gospodarska knjiga za naše mlade	
gospodinjje, vezano	2-80
„Štiri ruske silke“ povesti	—60
BENEŠ: „Broškovski odvjetnik“	1-50
Kip Gregoričiča	4—

Vsakovrstne mašne knjige po raznih cenah.

NOVOST! **Nakiti za dvorane in vrste pri zabavah** **NOVOST!**

v belo-modro-rudecili barvah, komad po 4 metre dolg stane po 40, 50, 60 in 80 vinarjev.
Vse te knjige, papir in potrebščine se dobivajo v

Josip Gorenjec

Trst, Via della Caserma 16.

Članom N. D. O. pozor

Po služite se vsi ur in zlatanine

ulica del Rivo 26

Alojz Povh

Velika zaloga žepnih in stenskih ur ter vsakovrstne zlatanine. Izvršuje vsako popravo, ter jamči za 2 leti.

Članom N. D. O. so znižane cene.

Slovensko podjetje!

Popolnoma prenovljena Gostilna članov N. D. O. (Hinko Kosič)

Trst, ulica Carradori in Ghega (blizu južnega kolodvora) se priporoča slavnemu občinstvu. Pristni kraški teran, vipavsko, istersko in dalmatinsko vino. Češko budjeviško pivo. Izvrstna kuhinja.

Josip Stofa mizarski mojster. TRST, ulica Belvedere št. 8. izdeluje vsakovrstna mizarska dela

Podpisani priporoča sl. občinstvu svojo **žganjarno** ulica Petronio številka 1. A. B

Filip Ivanišević
: zaloga dalmatinskega vina :
Istni pridelek v Jesenicah pri Omislu v ulici Valdirivo 17 (Telefon 1406)
v kateri prodaja na malo in veliko. — Nadalje priporoča slav. občinstvu svoje gost. „All’ Adria“ ul. Nuova št. 11 in „Al fratelli dalmati“ ulicel Zudeeche št. 8 v katerih toči svoja vina I. vrst.

Zaloga likerjev v sodčeki in butiljkah **Jakob Perhac**

TRST — Via delle Acque — TRST
Veliki izbor vsakovrstnih najfinjših in starš v in v butiljkah. Postrežba točna. Cene zmerna. Se priporoča svojim rojakom za naročbe bodisi na debelo ali na drobno za razne slavnosti, poroke, krste, družinska pogoščenja itd. Za poletni čas se priporoča malinovec in tamarindo.

Popisani naznanja sl. občinstvu, da je prevzel

pekarno in sladščičarno ul. Molin Grande št. 9.

kjer ima na razpolago trikrat na dan svež kruh in razne sladščiće, potice itd. Udani Josip Tanča:

Usi Slovenci v slovensko trgovino! V. DOBAUSCHEK

TRST - ulica Glosuè Carducci 11. - TRST

Omenjena tvrdka si dovoljuje naznaniti cenjenim odjemalcem kakor sl. občinstvu da ima popolno zalogo najnovejšega jesenskega in zimskega blaga.

Bogata izbira oblek za moške in dečke zimskih sukenj (Palto, Ulsker, Raglan) površnikov, zimskih jopičev, jopičev, telovnikov, hlač, kostumov, sukenj za dečke, nepremočljive pelerine i. dr.

Nadalje ima veliko izbiro perila, kakor srajce, spodnje hlače, jopice, nogavice, ovratnike, zapestnice, kravate, čepice, dežnike, i. t. d.

Velika izbira pralnih hlač lastnega izdelka za delavce, monture m dre, rujave in rumene, za kovače, strojevodje in mehaniste.

Zgotovljajo se moške obleke po meri v lastni krojačnici. Postrežba točna in solidna in cene jako nizke. Priporočajoč se za blagohotno naklonjenost.

udani **V. DOBAUSCHEK.**

AUSTRO-AMERIKANA - TRST

Redna brzoplovba mej Trstom, Italijo, Grško, Severno in Južno Ameriko.

Prvi odhodi iz Trsta:

22. oktobra parnik „Lavra“ Nowi-York via Patrasso-Pa'erm.
20 oktbra parnik „Sofija Hohenberg“ v Buenos-Aires via Almeria-Las Palmas.
Veliki transatlantski parniki z dvojnimi vijakom, preskrbljeni v obširnih in luksoznih instalacijami, za potnike I. in II. razreda. — Marconijev brzozjav.
Za informacije se je oglasiti pri ravnateljstvu v Trstu, ulica Mollu Picoolo št. 2. ali pa h kateremu si bođi agentu ali korespondentu družbe.

Cene nizke M. AITE brez konkurence

Velika zaloga z manifakturnim blagom ulica Nuova št. 36, vogal ul. S. Lazzaro, s podružnico ul. S. Lazzaro 5.

V obeh prodaalnicah dobiva se razno blago boljše kakovosti in najmodernejše iz prvih tovarn, posebno pa snovi za moške in ženske obleke, srajce, ovratnike, ovratnice, tudi velkanska izbira platnoga in bombažnega blaga, prtov in prtičev ter vsake vrste perila tudi iz bombaža, ali platna. Velki izbor vsakovrstnih odevj, kakor tudi koltri lastnega izdelka. Pletenike, svilnine, raznovrstni okraski za šivilje in kitničarke. **VELIKANSKI IZBOR SNOVI ZA NARODNE ZASTAVE IN DRUŠTVENE ZNAKE.**

Kupljeno blago katero slučajno ni ugajalo, se zamenja ali pa se denar vrne brez nikakih zadržkov. Poskusiti in se prepričati!

-- JADRANSKA BANKA v TRSTU --

Via della Cassa di Risparmio št. 5 (lastno poslopje).

KUPUJE IN PRODAJA **VREDNOSTNE PAPIRJE** (RENTE, OBLIGACIJE, ZASTAVNA PISMA, PRIJORITETE, DELNICE, SREČKE i. t. d.)

VALUTE IN DEVIZE PREDUJMI NA VREDNOSTNE PAPIRJE IN BLAGO LEŽEOE V JAVNIH SKLADIŠOH.

Eskompt menic in inkaso, borzna naročila **SAFE-DEPOSITS** Promese k vsem žrebanjem. — Zavarovanje srečk.

Menjalnica

4 1/4 0 VLOGE NA KNJIZICE — TEKOCI IN ŽIRO RAČUN — VLOŽENI DENAR OBREŠTUJE

SE OD DNE VLOGE DO DNE VDIGA. ::: STAVBNI KREDITI - KREDITI PROTI DOKUMENTOM VKRCANJA. — — —

Uradne ure: 9 — 12., 2-30 — 5.30. — Brzozjavl: „JADRANSKA“ — Trst. — Telefon: 1463 in 973.